

LIBRIS

We know
books

KATY HAYS

**MISTERUL
CĂRȚILOR DE TAROT**

Traducere din limba engleză și note
DANA-LIGIA ILIN

LITERA
București

PROLOG

Moartea mă vizita întotdeauna în august. O lună leneșă și încântătoare, pe care noi o prefăceam în ceva iute și brutal. O schimbare rapidă, ca un truc cu cărțile de joc.

Ar fi trebuit să știu că o să se întâmple. Felul în care cadavrul avea să fie așezat pe podeaua bibliotecii, felul în care grădinile aveau să fie răvășite de cercetări. Felul în care invidia, lăcomia și ambiția noastră așteptau să ne devoreze pe toți, ca un șarpe care își înghite coada. *Ouroboros*. Și, deși cunosc secretele întunecate pe care le ascundeam unii de alții în acea vară, o parte din mine încă tânjește după *The Cloisters*, după cea care eram înainte.

Crezusem că ar fi putut să fie și altfel. Că aș fi putut să refuz postul sau pe Leo. Că aș fi putut să nu merg la Long Lake în seara aceea. Chiar și că medicul legist ar fi putut hotărî să nu facă autopsie. Însă n-am avut niciodată de ales. Știu asta acum.

În zilele astea mă gândesc mult la noroc. *Luck*. Probabil din germana vorbită în Evul Mediu Clasic, *Glück*, care însemna noroc sau întâmplare norocoasă. Dante o numea pe Fortuna *ministra di Dio*, reprezentanta lui Dumnezeu. Fortuna, doar un echivalent demodat

al lui „soartă“. Grecii și romanii antici făceau totul pentru soartă. Construiau în cinstea ei temple și își legau viețile de capriciile ei. Consultau sibile și profeți. Ghiceau viitorul în măruntaie de animale și studiau semnele. Se spune că până și Iulius Cezar a trecut Rubiconul doar după ce a aruncat două zaruri. *Alea iacta est* – zarurile au fost aruncate. Întreaga soartă a Imperiului Roman a depins de acea aruncare. Cel puțin, de data aceea, Cezar a avut noroc.

Și dacă întreaga noastră viață – felul în care trăim și murim – ne-a fost deja hotărâtă? Ai vrea să știi, în cazul în care o rostogolire a zarurilor sau o împărțire a cărților ți-ar putea spune rezultatul? Poate viața să fie așa de fragilă, de îngrijorătoare? Și dacă nu suntem cu toții decât Cezar? Așteptând aruncarea norocoasă, refuzând să vedem ce ne așteaptă în idele lui martie.

A fost ușor la început să trecă neobservate semnele care bântuiau The Cloisters în vara aceea. În grădini era mereu o revărsare de flori sălbatice și ierburi aromate, ghivece de teracotă cu lavandă, și mărul Pink Lady cu flori drăgălașe și albe. Aerul era așa de cald, că pielea ne era mereu umedă și înroșită. Un viitor inevitabil, care ne-a găsit el pe noi, nu invers. O aruncare a zarurilor nenorocoasă. Pe care aș fi putut s-o prevăd, dacă – la fel ca grecii și romanii – aș fi știut ce să caut.

1

Am ajuns la New York la începutul lui iunie. Într-un moment în care căldura creștea – acumulată în asfalt și reflectându-se din sticlă – până ce ajungea la un punct culminant care n-avea să dispară decât după o mare parte din septembrie. Mergeam spre est, spre deosebire de mulți dintre cei din anul meu de la Whitman College, care se îndreptau spre vest, spre Seattle și San Francisco, unii spre Hong Kong.

Adevărul era că nu mă duceam în est, acolo unde sperasem inițial, și anume la Cambridge sau New Haven, sau chiar la Williamstown. Însă când au venit e-mailurile de la catedre zicând că *le pare foarte rău... o serie de candidați dintre care e greu de ales... mult noroc în încercările viitoare...*, am fost recunoscătoare că una dintre cereri a primit răspuns pozitiv: „Programul de vară pentru asistenți“ de la Metropolitan Museum of Art. O favoare, știu, din partea îndrumătorului meu, profesorul emerit Richard Lingraf, care fusese cândva un astru în Ivy League, înainte ca vremea de pe Coasta de Est – sau să fi fost o întâmplare discutabilă la universitatea sa? – să-l fi alungat spre vest.

Îi spuneau program pentru „asistenți“, însă era o stagiatură cu salariu mic. Pentru mine nu conta: mi-aș

fi luat două servicii și i-aș fi plătit eu ca să pot fi acolo. La urma urmei, era Met. Genul de aprobare prestigioasă de care avea nevoie cineva ca mine – o provincială de la o școală de care n-auzise nimeni.

Mă rog, Whitman nu era cu totul necunoscut. Însă, din pricină că crescusem în Walla Walla, orașelul prăfuit cu case fără etaj din sud-estul statului Washington în care se afla Whitman, rareori întâlneam pe cineva din afara statului care să fi auzit de el. Toată copilăria îmi fusese legată de acest colegiu, o experiență care, încetul cu încetul, îi ștersese o mare parte din magie. În vreme ce studenții ceilalți veneau în campus entuziasmați să-și înceapă viața de adult, mie nu-mi era îngăduit un astfel de început. Asta, din pricină că amândoi părinții lucrau la Whitman. Mama, în zona bucătăriei, unde planifica meniuri și serate tematice pentru studenții din primul an care locuiau în cămine: bască, etiopiană, *asado*¹. Dacă aș fi locuit în campus, poate că ar fi planificat și mesele mele, însă dispensa oferită de Whitman angajaților acoperea doar studiile, așa că locuiam acasă.

Însă tata fusese lingvist – cu toate că nu unul din corpul didactic. Era un autodidact care lua cu împrumut cărți de la Biblioteca Penrose din Whitman și m-a învățat diferențele dintre cele șase cazuri din limba latină și cum să analizez dialectele italiene rurale, totul în vreme ce își făcea turele de întreținere prin colegiu. Asta, înainte să fie îngropat alături de bunicii mei în spatele bisericii luterane de la marginea orașului, în vara dinaintea ultimului meu an de studiu, victimă a unui accident de mașină în care șoferul a fugit de la

¹ Grătar – tehnică de gătit și eveniment social în unele țări din America de Sud (în limba spaniolă)

locul faptei. Nu mi-a spus niciodată de unde îi venea dragostea pentru limbi, doar că era recunoscător că i-o împărtășeam.

– Tatăl tău ar fi fost atât de mândru de tine, Ann, a zis Paula.

Era sfârșitul turei mele la restaurantul la care lucram și unde Paula, amfitrioana, mă angajase cu aproape un deceniu înainte, la vârsta de cincisprezece ani. Spațiul era lung și îngust, cu un tavan de tinichea pătat, și lăsasem ușa din față deschisă, sperând că aerul curat o să mai alunge din mirosurile cinei. Din când în când, o mașină se târa pe strada largă din față, cu farurile despiciând întunericul.

– Mulțumesc, Paula.

Îmi număram bacșișurile pe tejghea, străduindu-mă din răspuțeri să nu bag în seamă semilunile roșii ale arsurilor care îmi înfloreau pe antebraț. Iureșul de la cină – mai mare decât de obicei din pricina absolvirii la Whitman – mă silise să pun teancuri de farfurii fierbinți din cuptor direct pe braț. Distanța din bucătărie până în sală era destul de mare ca porțelanul să mă ardă la fiecare drum.

– Știi, poți oricând să te întorci, a zis John, barmanul, care a dat drumul robinetului și mi-a dat o halbă.

N-aveam voie să bem decât o bere în timpul turei, dar rareori regula era respectată.

Am netezit ultimul dolar și am pus bancnotele în-doite în buzunarul de la spate.

– Știu.

Însă nu voiam să mă întorc. Tata, dispărut în mod atât de inexplicabil și brusc, băntuia fiecare bucată de trotuar care înconjura centrul, chiar și peticul maroniu de iarbă din fața restaurantului. Evadările pe care

mă bazam – cărțile și cercetarea – nu mă mai duceau destul de departe.

– Chiar dacă e toamnă și n-avem nevoie de personal, a continuat John, tot o să te angajăm.

Încercam să-mi stăpânesc panica la gândul să mă întorc în Walla Walla în toamnă, când am auzit-o pe Paula zicând:

– Am închis.

M-am uitat peste umăr spre ușa din față, unde se strânsese un cârd de fete, unele citind meniul din vestibul, altele împingând ușa cu plasă de fânțari, ceea ce a făcut pancarta cu ÎNCHIS să se lovească de lemn.

– Dar încă mai serviți, a zis una, arătând spre berea mea.

– Îmi pare rău. Am închis, a zis John.

– Of, haide, a zis alta.

Aveau fețele îmbujorate de căldura alcoolului, însă vedeam deja cum avea să li se termine seara, cu pete negre sub ochi și vânătăi ici și colo pe picioare. După patru ani la Whitman, nu avusesem niciodată o astfel de seară – doar halbe și piele arsă.

Paula le-a adunat la un loc cu brațele întinse și le-a mânat înapoi pe ușa din față; eu mi-am îndreptat iar atenția spre John.

– Le cunoști? a întrebat el, ștergând degajat teigheaua de lemn a barului.

Am clătinat din cap. Era greu să-ți faci prieteni în colegiu când erai singurul student care nu locuia la cămin. Whitman nu era ca o școală de stat, unde astfel de lucruri sunt obișnuite; era un mic colegiu de științe umaniste, un colegiu mic, *costisitor*, de științe umaniste în care toți locuiau în campus, sau măcar își începeau așa primul an.

– Orașul se umple de lume. Aștepți cu nerăbdare absolvirea?

S-a uitat la mine, așteptând, însă n-am făcut decât să ridic din umeri. Nu voiam să vorbesc despre Whitman sau absolvire. Nu voiam decât să-mi duc banii acasă și să-i pun bine alături de celelalte bacșișuri economisite. Tot anul muncisem cinci seri pe săptămână, luând chiar și ture de zi când îmi permitea orarul. Dacă nu eram la bibliotecă, eram la muncă. Știam că epuizarea n-avea să mă ajute să scap de amintirea tatălui meu sau de respingeri, însă netezea un pic ascuțișul realității.

Mama nu zicea niciodată nimic despre programul meu, sau că nu veneam acasă decât ca să dorm, dar, ce-i drept, și ea era prea ocupată cu propria jelire și dezamăgire ca să le înfrunte pe ale mele.

– Marți e ultima mea zi, am zis, îndepărtându-mă de bar, am dat pe gât ce mai rămăsese în halbă, apoi m-am întins și am pus-o pe uscător. Mai am doar două ture de făcut.

Paula a venit din spate, m-a cuprins cu brațul de mijloc și, oricât de nerăbdătoare aș fi fost să se facă marți, m-am lăsat moale și mi-am rezemat capul de al ei.

– Știi că el e acolo, da? Vede că ți se întâmplă asta.

N-o credeam; nu credeam pe nimeni care-mi spusese că e în toate o magie, o logică, dar m-am silit să încuviințez. Învățasem deja că nimeni nu vrea să audă cum e cu adevărat pierderea cuiva.

Peste două zile purtam o robă albastră de poliester și îmi primeam diploma. Mama era acolo ca să facă o fotografie și să participe la petrecerea dată de Facultatea de Istoria Artei, care se desfășura pe un petic de peluză de la Memorial Building, construcție semi-gotică, cea mai veche din campusul Whitman. Fusesem

Întotdeauna foarte conștientă cât de tânără era clădirea, terminată în 1899, față de cele de la Harvard sau Yale. Claquato Church, o construcție metodistă modestă acoperită cu șindrilă, construită în 1857, era cea mai veche clădire pe care o văzusem vreodată cu ochii mei. Poate că de aceea mi se părea atât de ușor să fiu sedusă de trecut – n-avusesem parte de el în tinerețe. În partea de est a statului Washington erau mai mult lanuri de grâu, magazine cu hrană pentru animale, silozuri argintii care nu-și arătau vârsta.

De fapt, în cei patru ani petrecuți la Whitman, fusem singura care studia Renașterea Timpurie. Ferită de realizările artiștilor de prim rang precum Michelangelo și Leonardo, am preferat să studiez personaje minore și pictori uitați care aveau nume ca Bembo sau Cossa, porecle ca „Tom-cel-Bramburit“ sau „chiondorășu““. Am studiat ducate și curți, niciodată imperii. La urma urmei, curțile erau încântător de meschine și fascinate de cele mai ciudate chestii – astrologie, amulete, coduri –, lucruri în care îmi era cu neputință să cred. Însă aceste fascinații însemnau și că sunt adesea singură: la bibliotecă sau la un studiu independent cu profesorul Lingraf, care venea, greoi, la întâlnirile noastre, cu cel puțin douăzeci de minute întârziere, în cazul în care își amintea măcar de ele.

În ciuda caracterului nepractic al tuturor acestor lucruri, periferia trecută cu vederea a Renașterii mă captivase cu poleiala și fastul ei, credința în magie, spectacolele puterii. Faptul că lumii mele îi lipseau aceste lucruri făcuse alegerea ușoară. Însă când am început să mă gândesc la studiile postuniversitare, am fost avertizată că foarte puține facultăți ar fi interesate de munca mea. Era prea marginală, prea mărunță, nu destul de ambițioasă sau amplă. Whitman își încuraja

studentii să reexamineze disciplina, să fie eco-critici, să exploreze calitățile multisenzoriale ale viziunii umane. Erau momente în care mă întrebam dacă nu cumva lucrurile pe care le studiam eu, obiectele trecute cu vederea pe care nu le voia nimeni, nu mă aleseseră, de fapt, ele pe mine, pentru că adesea mă simțeam incapabilă să le abandonez.

În umbră, mama își mișca mâinile în cercuri, cu brățările de argint clinchetind, în vreme ce vorbea cu alt părinte. M-am uitat în jur după coama de păr alb a lui Lingraf, dar era clar că refuzase să participe. Cu toate că lucraserăm împreună în cea mai mare parte a celor patru ani, rareori își făcea apariția la recepțiile facultății sau vorbea despre propria muncă de cercetare. Nu știa nimeni la ce lucra în aceste zile, sau când avea să încezeze în cele din urmă să se arate în campus. Într-un fel, studiul cu Lingraf fusese un dezavantaj. Adesea, când alți studenți și chiar cadre didactice auzeau că e îndrumătorul meu, întrebau dacă sunt sigură că așa este; atât de rar accepta studenți. Însă eram sigură. Lingraf îmi semnase disertația, formularele de specializare, scrisorile de recomandare – tot. Și asta, în ciuda faptului că refuza să facă parte din comunitatea de la Whitman, preferând să lucreze în biroul său, cu ușa închisă ca să nu fie deranjat, întotdeauna îngrămădindu-și hârtiile într-un sertar când intra cineva.

Când am terminat de privit petrecerea, Micah Yallsen, un coleg de an, mi s-a alăturat.

– Ann, a zis, am auzit că vara asta o să fii la New York.

Micah crescuse împărțindu-și timpul între Kuala Lumpur, Honolulu și Seattle. Genul de program de călătorie epuizant pentru care era nevoie de un avion particular sau cel puțin bilet la clasa întâi.

- Unde o să stai?

- Am găsit ceva de subînchiriat în Morningside Heights.

A împuns un cubuleț palid de brânză cedar de pe farfuria de carton pe care o ținea în mână. Whitman nu arunca niciodată banii pe catering, și eram sigură că cei din departamentul mamei mele pregătiseră ei înșiși gustările.

- E numai pentru trei luni, am adăugat.

- Și după aceea? a zis el mestecând.

- Încă nu știu, am zis.

- Mi-aș dori să-mi iau un an liber, a zis, învârtind gânditor prin gură scobitoarea.

Micah fusese acceptat în programul de doctorat Istorie, Teorie și Critică de la MIT¹, unul dintre cele mai prestigioase din țară. Însă îmi imaginam că anul lui liber ar fi arătat foarte diferit de al meu.

- Aș fi fost bucuroasă să primesc aprobarea, am subliniat.

- Atâta doar că e așa de greu să găsești în ziua de azi un loc în care să studiezi Renașterea Timpurie, a zis el. Disciplina noastră s-a schimbat. Asta e spre bine, desigur.

Am încuviințat din cap. Era mai ușor decât să protestez. La urma urmei, era un refren cunoscut.

- Dar, chiar și așa. Avem nevoie de oameni care să continue munca generațiilor trecute. Și e bine să fii interesat de ceva - să fii *pasionat* de ceva.

A împuns alt cubuleț.

- Însă ar trebui să te gândești și la tendințe.

Eram soiul de om pentru care tendințele fuseseră întotdeauna o problemă insolubilă. Până să-mi pice fisa, deja mi se scurgeau printre degete. Ceea ce mă

¹ Massachusetts Institute of Technology

atrăgea la mediul academic era faptul că părea un loc în care aș fi putut să ignor fericită tendințele, un loc în care te instalai într-un subiect și nu mai plecai de acolo. Lingraf nu publicase decât cărți despre artiștii din Ravenna; niciodată nu mersese până la Veneția.

- Aceste lucruri contează acum, zicea Micah. Mai ales deoarece nu mai este mare lucru de făcut despre secolul al XV-lea, nu-i așa? În acest moment a fost acoperit cam tot terenul. Gata cu descoperirile. În afară de cazul în care cineva încearcă să atribuie altcuiva un Masaccio.

A râs și a folosit momentul ca să alunece în altă conversație, mai benefică. Dăduse sfatul; își îndeplinise obligația. *Uite, Ann, hai să-ți spun de ce au venit acele respingeri. De parcă n-aș fi știut deja.*

- Ai nevoie de ajutor?

Mama era rezemată de cadrul ușii dormitorului meu, în care scoteam cărți din rafturi și făceam teancuri pe podea.

- Mă descurc, am zis.

Dar tot a intrat, s-a uitat prin cutiile pe care le umplusem și a tras sertarele scrinului meu vechi.

- N-a mai rămas mare lucru, a zis, așa de încet că aproape n-am auzit-o. Ești sigură că nu vrei să lași aici câte ceva?

Dacă m-am simțit vreodată vinovată că o las singură în Walla Walla, instinctul de conservare a dat deoparte acel sentiment. Chiar și când trăia tata consideram că locuiesc doar temporar în acest dormitor. Voiam să văd locurile pe care le aducea el acasă în cărțile de la Biblioteca Penrose - campanilele Italiei, coasta bătută de vânt a Marocului, zgârie-norii sclipitori din

Manhattan. Locuri în care nu-mi permiteam să călătoresc decât pe pagini.

În ziua în care a murit, tata vorbea zece limbi și putea să citească în cel puțin cinci dialecte moarte. Limba era felul său de a se aventura afară dintre cei patru pereți ai casei noastre, dincolo de copilăria sa. Îmi părea rău că nu-i aici ca să mă vadă făcând lucrul pe care întotdeauna și l-a dorit cel mai mult. Însă mama se temea de călătorie – de avioane, de locuri pe care nu le cunoștea, de ea însăși –, așa că de obicei tata alegea să stea cu ea, aproape de casă. Nu puteam să nu mă întreb: dacă ar fi știut, dacă ar fi știut că va muri tânăr, oare nu s-ar fi străduit mai tare să vadă mai multe lucruri?

– Am vrut să mă asigur că poți să închiriezi camera dacă ai nevoie.

Am terminat de umplut cu cărți o cutie, și suneleul dispenserului de scotch ne-a făcut pe amândouă să tresărim.

– Nu vreau să locuiesc aici nimeni altcineva.

– Într-o zi s-ar putea să vrei, am zis cu blândețe.

– Nu. De ce zici asta? Unde ai locui, dacă aș închiria camera ta? Cum aș putea să te văd dacă nu vii aici, nu te întorci?

– Ai putea să vii tu să mă vezi, m-am încumetat să zic.

– Nu pot. Știi că nu pot.

Am vrut s-o contrazic, să mă uit la ea și să-i spun că poate. *Ar putea* să ia un avion, și eu aș fi acolo, așteptând-o la aeroport, dar știam că n-are rost. N-ar veni niciodată să mă vadă la New York, iar eu n-aș putea să rămân aici. Dacă aș fi făcut-o, știam cât de ușor ar fi fost să mă prind în pânzele de păianjen, întocmai așa cum făcuse ea.

– Încă n-am înțeles de ce vrei să pleci, de fapt. Într-un oraș mare ca acela. Ai fi mult mai bine îngrijită aici, unde lumea te știe. Ne știe.

Era o discuție pe care o cunoșteam bine, însă nu voiam să-mi petrec în acest fel ultima seară în casă – așa cum ne petrecuserăm atât de multe seri după moartea tatălui meu.

– O să fie bine, mamă, am zis, fără să rostesc lucrul pe care mi-l spuneam în gând.

Trebuie să fie.

A luat o carte de pe colțul patului și a răsfoit-o. În dormitorul meu aveau loc doar un corp de bibliotecă și un scrin, patul era lipit de perete.

– Nu mi-am dat seama că ai așa de multe, a zis.

Cărțile ocupau mai mult spațiu decât hainele mele. Întotdeauna fusese așa.

– Riscurile meseriei, am zis, ușurată că schimbasesc subiectul.

– Bine, a zis, lăsând cartea din mână. Presupun că trebuie să termini.

Și asta am făcut, am îndesat cărțile în cutiile care aveau să fie expediate și am tras fermoarul genții de sport. Am băgat mâna sub pat, pipăind după cutia de carton în care îmi țineam bacșișurile. Am simțit în poală greutatea banilor.

Mâine o să fiu la New York.